

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. Honours PART-I Examinations, 2017

SANSKRIT-HONOURS

PAPER-SANA-I

Time Allotted: 4 Hours

Full Marks: 100

The figures in the margin indicate full marks.

Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.

Unit-I

[Marks – 20]

1. Write short note on any **one** from the following: 4×1 = 4
पद्यम्, वृत्तम्, गणः ।
2. Define and illustrate any **two** from the following: 4×2 = 8
वसन्ततिलकम्, शार्दूलविक्रीडितम्, हरिणी, इन्द्रवज्रा ।
3. Scan and name the metres in any **two** from the following: 4×2 = 8
 - (a) हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः ।
 - (b) भवन्ति नम्रास्तरवः फलागमैः ।
 - (c) क्व च निशितनिपाता वज्रसाराः शरास्ते ।
 - (d) कनकवलयं स्रस्तं स्रस्तं मया प्रतिसार्यते ।

Unit-II

[Marks – 40]

4. Join in Sandhis any **four** from the following: 1×4 = 4
तव+इयम्, गीः+पति, तत्+करः, पुम्+कोकिलः, महत्+औदार्यम्, पुनः+अपि, पो+अनः,
गंगा+उदकम्।
5. Disjoin the Sandhis in any **four** from the following: 1×4 = 4
पुनरागतः, प्रौढः, प्रेजते, हरी राजते, पितारक्ष, नयनम्, उद्धतः, नीलोत्पलम्।
6. Account for the case-endings in any **eight** from the following underlined words: 1×8 = 8
- (a) प्रासादात् पश्यति राजा।
(b) एतन्मम मतम्।
(c) पुष्पात् फलं जायते।
(d) वृक्षं पुष्पं चिनोति।
(e) धनस्यः हेतोर्गच्छति।
(f) मशकाय धूमः।
(g) स्वरेण पुत्रं जानीते।
(h) केशेषु चमरीं हन्ति।
(i) उपाध्यायात् अन्तर्धत्ते।
(j) तिलेषु तैलं विद्यते।
(k) रुदिते पुत्रे पिता जगाम।
(l) जपमनु प्रावर्षत्।
7. Distinguish between any **four** from the following words: 2×4 = 8
- (a) भोज्यम् and भोग्यम्।
(b) अर्थी and अर्थवान्।
(c) पुत्रीयति and पुत्रायते।

- (d) किङ्करा and किङ्करी ।
(e) महाराजः and महाराजा ।
(f) नीला and नीली ।

8. Name and expound the Samāsas in any **four** from the following:

2×4 = 8

निर्मक्षिकम्, प्रियंवदा, त्रिलोकी, अनुरूपम्, अग्नीषोमी, केशाकेशि ।
मक्षिकम्, प्रियंवदा, त्रिलोकी, अनुरूपम्, अग्नीषोमी, केशाकेशि ।

9. Correct or justify any **four** from the following:

2×4 = 8

- (a) जातं वंशे भुवनविदिते ।
(b) पूजितो यः सुरासुरैः ।
(c) न हि साधवो मरणं विभ्यन्ति ।
(d) नृसिंहाय नमस्कूर्मः ।
(e) मुखेन त्रिलोचनः ।
(f) समानयंस्तुल्यगुणं वधूवरम् ।

Unit-III

[Marks – 30]

10. Translate into Sanskrit and write in Devanāgarī script:

15

A dog was going along the riverside way with a piece of meat in his mouth. He then found his image in the water of the river and thought to himself, oh! There was another dog going with a piece of meat. Then out of greed he wanted to have that piece of meat and jumped into the water. He was then carried away by the current of the water.

OR

The character of a good man is like that of a tree. The tree stands in the rays of the sun. Still it gives shade to the travelers standing beneath it. The woodcutter may strike at its root, but it never withdraws its shade from his head. Its branches afford shelter to many birds. Such is the character of good men.

11. Translate into English:

कस्यचित् नृपस्य प्रियसेवकः आसीत् कश्चित् वानरः। एकदा नृपः निद्रां गतः। वानरश्च व्यजनेन तमवीजयत्। तदा एका मक्षिका नृपस्य नासिकायाम् उपाविशत्। वानरः वारं वारं तां व्यजनेन निवारयति स्म। मक्षिकापि पुनः पुनः आगत्य तत्रैव अतिष्ठत्। एतेन वानरः क्रुद्धः सन् खड्गेन तां प्रहरति स्म। मक्षिका तु उड्डीय दूरमगच्छत्। नृपस्य नासिका छिन्ना जाता।

OR

कश्चित् श्रान्तः वृद्धः वृक्षतले उपाविशत्। तस्मिन् वृक्षे पचेलिमानि फलान्यवर्तन्त। वृद्धस्य तेषु स्पृहा जाता। परं स वृक्षमारुह्य तानि चेतुं नाशक्नोत्। दिष्ट्या तस्मिंस्तरो कंचिद्वानराः फलानि खादन्तः स्थिताः। स कतिचिदुपलानादाय वानरान् लक्ष्यीकृत्य प्राक्षिपत्। वानराः कुपिताः कानिचित् फलान्यवचित्य वृद्धं प्रति प्राक्षिपन्। वृद्धः सहर्षं तान्यादाय अभीष्टदेशं गतः।

Unit-IV

[Marks – 10]

12. Write an essay in simple Sanskrit on any *one* from the following:

10×1 = 10

- सन्त्रासवादः।
- वसुधैव कुटुम्बकम्।
- तव प्रियः कविः।
- अस्माकं महाविद्यालयः।

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. Honours PART-I Examinations, 2017

SANSKRIT-HONOURS

PAPER-SANA-II

Time Allotted: 4 Hours

Full Marks: 100

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

Unit-I

Marks-20

1. (a) What is *nāndī*? Discuss the *nāndī*-problem as stated by *Viśvanātha*. 10

OR

What is meant by *arthopakṣepaka*? What are its varieties? Explain any two of them with illustrations. 2+2+6

- (b) Write short notes on any *two* from the following: 5+5

पताकास्थानम्, भारतीवृत्तिः, अभिनयः, गर्भसन्धिः।

Unit-II

Marks-30

2. (a) Critically discuss the source of the plot of *Abhijñānaśakuntalam* and the main deviations introduced by the poet with a note on their dramatic significance. 4+4+2

OR

- (b) What is *Vidūṣaka* in a Sanskrit drama? What are its characteristics? Discuss the importance of *Vidūṣaka* in the drama *Abhijñānaśakuntalam*. 1+2+7

OR

- (c) Why did *Durvāsā* curse *Śakuntala*? Explain the dramatic significance of this course in the drama *Abhijñānaśakuntalam*. 10
3. Translate into English or Bengali any *one* from the following. 5×1 = 5
- (a) दर्भाङ्कुरेण चरणः क्षत इत्यकाण्डे
तन्वी स्थिता कतिचिदेव पदानि गत्वा।
आसीद्विवृत्तवदना च विमोचयन्ती
शाखासु वल्कलमसक्तमपि द्रुमाणाम् ॥
- (b) पातुं न प्रथमं व्यवस्यति जलं युस्मास्वपीतेषु या।
नादत्ते प्रियमण्डनापि भवतां स्नेहेन या पल्लवम्।
आद्ये वः कुसुमप्रसूतिसमये यस्या भवत्युत्सवः
सेयं याति शकुन्तला पतिगृहं सर्वैरनुज्ञायताम् ॥
4. Explain into Sanskrit any *one* from the following: 8×1 = 8
- (a) गच्छति पुरः शरीरं धावति पश्चादसंस्थितं चेतः।
चीनांशुकमिव केतोः प्रतिवातं नीयमानस्य ॥
- (b) मॉनुषेषु कथं वा स्यादस्य रूपस्य सम्भवः।
न प्रभातरलं ज्योतिरुदेति वसुधातलात् ॥
5. Name and expound the *Samāsa* in प्रभातरलं in 4(b) or प्रतिवातं in 4(a). 2
6. Render into Sanskrit in *Devnāgarī* script. 5×1 = 5
- (a) मा क्खु, मा क्खु चाबलं करेहि।
कहं गदो एव्व अत्तणो पकिदिं ॥
- OR
- (b) तुमं सि मए चूदङ्कुर दिण्णो कामस्स गहिदधणुअस्स।
पहिअजणजुवइलक्खो पञ्चावभहिओ सरो होहि ॥

Unit-III
Marks-20

7. (a) Justify the title of the drama Svapnavāsavadattam. 10

OR

(b) Enumerate the characteristic features of Yougandharāyaṇa as reflected in your text Śvapnavāsavadatta.

8. Translate into English or Bengali any *one* from the following: 5×1 = 5

(a) प्रद्वेषो बहुमानो वा संकल्पादुपजायते।
भर्तृदाराभिलाषित्वादस्यां मे महती स्वता ॥

(b) दुःखं त्यक्तुं बद्धमूलोऽनुरागः
स्मृत्वा स्मृत्वा याति दुःखं नवत्वम्।
यात्रा त्वेषा यद्विमुच्येह वाष्पं
प्राप्ता नृप्या याति बुद्धिः प्रसादम् ॥

9. Amplify in Sanskrit any *one* from the following: 5×1 = 5

(a) न हि सिद्धवाक्यान्युत्क्रम्य गच्छति विधिः सुपरीक्षितानि।

(b) रञ्जुच्छेदे के घटं धारयन्ति।

Unit-IV
Marks-30

10.(a) 'कारुण्यं भवभूतिरेव तनुते'— Justify the statement to the reference of your prescribed drama *uttararāmacaritam*. 12

OR

(b) Draw a pen picture of the character of *Rāma* in the light of *Bhavabhūti*. 12

OR

Y/M

(c) Explain the dramatic significance of 'picture episode' described in the first act of *uttararāmacaritam*.

12

11. Translate into English or Bengali any *two* from the following:

5×2 = 10

(a) म्लानस्य जीवकुसुमस्य विकाशनानि
सन्तर्पणानि सकलेन्द्रियमोहनानि।

एतानि ते सुवचनानि सरोरुहाक्षि
कर्णामृतानि मनसश्च रसायनानि ॥

(b) हा हा धिक् परगृहवासदूषणं यद्
वैदेह्याः प्रशमितमदभूतैरुपायैः।
एतत्तद् पुनरपि दैवदुर्विपाकाद्
आलर्कविषमिव सर्वतः प्रसृप्तम् ॥

(c) स एष ते वल्लभबन्धुवर्गः
प्रासङ्गिकीनां विषयः कथानाम्।
त्वां नामशेषामपि दृश्यमानः
प्रत्यक्षदृश्यामिव नः करोति ॥

(d) एको रसः करुण एव निमित्तभेदाद्
भिन्नः पृथक् पृथगिवाश्रयते विवर्तान्।
आवर्तबुद्बुदतरङ्गमयान् विकारा-
नम्भो यथा सलिलमेव तु तत्समग्रम् ॥

12. Explain in Sanskrit any *one* from the following:

8×1 = 8

(a) वज्रादपि कठोराणि मृदुनि कुसुमादपि।
लोकोत्तराणां चेतांसि को नु विज्ञातुमर्हति ॥

(b) अनुष्ठाननित्यं त्वं स्वातन्त्र्यमपकर्षति।
संकटा ह्याहिताग्नीनां प्रत्यवायैर्गृहस्थता ॥